

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

MAKATBAGACHA TA'LIM TASHKILOTINI BOSHQARISHDA INTEGRATSIYALASHGAN TEXNOLOGIYALAR DIREKTOR FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY OMILLARI

Ravshanova Nargiza Norboeyvna

*(PhD), dotsent Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy
pedagogika universiteti*

Suvonova Sohiba Eshquvvat qizi

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti (magistrant)

Annotatsiya: *mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarishda integratsiyalashgan texnologiyalarning o'rni hamda ularning direktor faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil etilgan. Zamonaviy boshqaruv jarayonida raqamli texnologiyalar, innovatsion yondashuvlar va kompleks integratsiya vositalaridan foydalanish samaradorlikni oshiruvchi muhim omil sifatida qaraladi. Tadqiqotda boshqaruvning yangi modellari, pedagogik va axborot texnologiyalarining uyg'unlashuvi asosida direktorning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, xorijiy va mahalliy tajribalar asosida integratsiyalashgan texnologiyalarni amaliyotga joriy etishning afzalliklari ochib berilgan.*

Kalit so'zlar: *integratsiyalashgan texnologiyalar, maktabgacha ta'lim, boshqaruv, direktor faoliyati, innovatsiya, raqamli boshqaruv.*

Kirish

Hozirgi globallashtirish va raqamlashtirish jarayonlari ta'lim tizimiga, xususan, maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruviga tub o'zgarishlar kiritmoqda. Zamonaviy rahbar nafaqat tashkilotchilik qobiliyatiga, balki innovatsion fikrlash, texnologiyalarni boshqaruvga integratsiya qilish ko'nikmalariga ham ega bo'lishi lozim.

Maktabgacha ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar rahbar faoliyatining sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilishini talab etadi. Shu nuqtai nazardan, integratsiyalashgan texnologiyalarni joriy etish direktor faoliyatini rivojlantirishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi — maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarishda integratsiyalashgan texnologiyalarning direktor faoliyatiga ta'sirini ilmiy jihatdan asoslash va ularning samaradorligini tahlil qilishdan iborat.

Umumiy ma'lumot

Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarish va unda innovatsion texnologiyalardan foydalanish masalalari ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. Xorijiy tadqiqotlarda ta'lim boshqaruvida raqamli texnologiyalarni joriy etish samaradorligi alohida ta'kidlanadi. Masalan, Michael Fullan ta'lim tizimida o'zgarishlarni boshqarishda innovatsiyalar va liderlikning o'zaro bog'liqligini asoslab beradi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

Shuningdek, Andy Hargreaves ta’lim tashkilotlarida barqaror rivojlanishni ta’minlashda hamkorlik va texnologik integratsiyaning ahamiyatini ko’rsatadi. Mahalliy olimlardan maktabgacha ta’limni modernizatsiya qilish, boshqaruv tizimini takomillashtirish hamda pedagogik texnologiyalarni joriy etish masalalari keng yoritilgan. Ularning ishlarida rahbar faoliyatini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar muhim omil sifatida qayd etiladi. Tadqiqotlar tahlili shuni ko’rsatadiki, integratsiyalashgan texnologiyalarni boshqaruvga joriy etish rahbarning strategik fikrlashini rivojlantiradi, tashkilot faoliyatining shaffofligini ta’minlaydi va samaradorlikni oshiradi.

Integratsiyalashgan texnologiyalar — bu turli pedagogik, axborot-kommunikatsiya va boshqaruv texnologiyalarining yagona tizimda uyg’unlashgan holda qo’llanilishidir. Bunday yondashuv ta’lim jarayonini ham, boshqaruv faoliyatini ham kompleks ravishda takomillashtirish imkonini beradi.

Maktabgacha ta’lim tashkiloti direktori faoliyatida integratsiyalashgan texnologiyalar quyidagi yo’nalishlarda namoyon bo’ladi:

- boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish;
- pedagogik jarayon monitoringi;
- ota-onalar bilan samarali kommunikatsiya;
- xodimlar faoliyatini tahlil qilish va baholash;
- strategik rejalashtirishni takomillashtirish.

Bunday texnologiyalar rahbarning vaqtni tejashiga, qaror qabul qilish samaradorligini oshirishga va ta’lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Natijada direktorning kasbiy kompetensiyalari rivojlanadi va boshqaruvning zamonaviy modeli shakllanadi.

Jadval-1

Integratsiyalashgan texnologiyalar direktor faoliyatini rivojlantirishning asosiy omili sifatida

No	Faoliyat yo’nalishi	Integratsiyalashgan texnologiya turi	Mazmuni	Amalga oshirish mexanizmi	Direktor kompetensiyasiga ta’siri	Natijadorlik ko’rsatkichi
1	Boshqaruvni raqamlashtirish	Elektron boshqaruv tizimlari	Hujjatlar va jarayonlarni raqamli shaklga o’tkazish	Elektron platformalar (ERP, LMS)	Operativ boshqaruv ko’nikmasi rivojlanadi	Vaqt tejaladi, samaradorlik oshadi
2	Ta’lim jarayonini nazorat qilish	Monitoring tizimlari	Ta’lim sifatini doimiy tahlil qilish	Onlayn kuzatuv va baholash	Analitik fikrlash rivojlanadi	Ta’lim sifati yaxshilanadi
3	Kadrlar boshqaruvi	HR texnologiyalar	Xodimlar faoliyatini baholash va rivojlantirish	Elektron portfoliolar, reyting tizimi	Liderlik va boshqaruv kompetensiyasi oshadi	Kadrlar salohiyati ortadi

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

4	Kommunikatsiya tizimi	Raqamli kommunikatsiya vositalari	Ota-onalar va jamoa bilan aloqani mustahkamlash	Mobil ilovalar, messenjerlar	Kommunikativ ko‘nikmalar rivojlanadi	Hamkorlik samaradorligi oshadi
5	Strategik boshqaruv	Analitik va prognozlash texnologiyalari	Ma’lumotlarga asoslangan rejalashtirish	Big Data, AI elementlari	Strategik fikrlash shakllanadi	Uzoq muddatli rivojlanish ta’minlanadi
6	Innovatsion faoliyat	Kompleks integratsiyalashgan tizimlar	Turli texnologiyalarni uyg‘unlashtirish	Axborot va pedagogik texnologiyalar integratsiyasi	Innovatsion yondashuv rivojlanadi	Tashkilot raqobatbardoshligi oshadi
7	Ta’limni modernizatsiya qilish	AKT va pedagogik texnologiyalar integratsiyasi	Interaktiv ta’lim muhitini yaratish	Multimedia, STEAM yondashuv	Pedagogik liderlik rivojlanadi	Ta’lim jarayoni samarali bo‘ladi
8	Nazorat va baholash	Raqamli audit tizimlari	Ichki va tashqi baholashni takomillashtirish	Elektron hisobot va audit platformalari	Mas’uliyat va shaffoflik oshadi	Boshqaruv sifati ortadi
9	Resurslarni boshqarish	Avtomatlashtirilgan tizimlar	Moliyaviy va moddiy resurslarni nazorat qilish	Elektron hisob tizimlari	Tashkiliy samaradorlik rivojlanadi	Resurslardan oqilona foydalaniladi
10	Professional rivojlanish	Onlayn ta’lim platformalari	Direktor va pedagoglar malakasini oshirish	Webinar, MOOC platformalar	O‘z-o‘zini rivojlantirish ko‘nikmasi oshadi	Kasbiy kompetensiya kuchayadi

Mazkur jadval tahlili shuni ko‘rsatadiki, integratsiyalashgan texnologiyalar maktabgacha ta’lim tashkiloti direktorining faoliyatini bir necha strategik yo‘nalishlarda tubdan rivojlantiradi.

Birinchidan, ular boshqaruvning raqamli transformatsiyasini ta’minlaydi. An’anaviy boshqaruv shakllarida hujjatlar bilan ishlash, nazorat va tahlil jarayonlari ko‘p vaqt talab etgan bo‘lsa, integratsiyalashgan texnologiyalar bu jarayonlarni avtomatlashtiradi. Natijada boshqaruv faoliyati tezkor, aniq va shaffof tus oladi. Direktor operativ ma’lumotlarga ega bo‘lib, real vaqt rejimida vaziyatni baholash imkoniyatiga ega bo‘ladi. Bu esa boshqaruv sifatining yangi bosqichga ko‘tarilishiga olib keladi.

Ikkinchidan, mazkur texnologiyalar qaror qabul qilishni ilmiy va analitik asosga o‘tkazadi. Raqamli monitoring, ma’lumotlar bazalari va analitik tizimlar orqali yig‘ilgan ma’lumotlar direktor uchun muhim axborot manbai hisoblanadi. Ushbu ma’lumotlar asosida muammolar aniqlanadi, rivojlanish dinamikasi baholanadi va asoslangan boshqaruv qarorlari qabul

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

qilinadi. Bu esa subyektiv yondashuvdan voz kechib, boshqaruvni obyektiv va ilmiy asosga yo‘naltiradi.

Uchinchidan, integratsiyalashgan texnologiyalar direktorning kasbiy kompetensiyalarini kompleks rivojlantiradi. Zamonaviy rahbar nafaqat pedagogik va tashkiliy bilimlarga, balki raqamli savodxonlik, analitik fikrlash, innovatsion yondashuv va strategik rejalashtirish kabi kompetensiyalarga ham ega bo‘lishi zarur. Texnologiyalar bilan ishlash jarayonida direktor o‘z bilim va ko‘nikmalarini doimiy ravishda yangilab boradi, bu esa uning professional rivojlanishini ta‘minlaydi.

To‘rtinchidan, ular ta‘lim tashkilotining raqobatbardoshligini oshiradi. Integratsiyalashgan texnologiyalar orqali ta‘lim sifati yaxshilanadi, boshqaruv samaradorligi ortadi va ota-onalar bilan hamkorlik mustahkamlanadi. Bu omillar tashkilotning ijobiy imijini shakllantirib, uning boshqa ta‘lim muassasalari orasida ustunligini ta‘minlaydi. Raqobatbardosh muhitda esa tashkilotning barqaror rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratiladi. Shu bois, integratsiyalashgan texnologiyalarni joriy etish nafaqat boshqaruvni modernizatsiya qilish vositasi sifatida, balki maktabgacha ta‘lim tashkiloti direktorining faoliyatini rivojlantirishning strategik omili sifatida qaraladi. Chunki ular boshqaruv tizimini sifat jihatidan yangi darajaga olib chiqib, ta‘lim jarayonining samaradorligi va barqarorligini ta‘minlaydi.

Adabyotlar

1. Djurayev R.H, Turg‘unov S.T. Ta‘lim menejmenti «Voriz-nashriyot». T. 2006
2. Djurayev R.X., Turgunov S.T. Ta‘lim menejmenti. T., 2006.
3. Edard R. Tufte. The Visual Display of Quantitative Information. — 16. — Graphics Press, 1983. — P. 197.
4. Hamdamov R, Begimqulov U, Taylaqov N. Ta‘limda Axborot texnologiyadari. Qo‘llanma. O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi Davlat ilmiy nashriyoti. Toshkent 2010-15 b
5. Jumanazarov U.U. Ta‘limni raqamlashtirish muhitida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining lingvistik kompetensiyasini rivojlantirish. Pedagogika fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi Avtoreferati. Jizzax. 2021
6. Lankow, J. and Ritchie, J. and Crooks, R. Infographics: The Power of Visual Storytelling. — Wiley, 2012. — 264 p. — ISBN 9781118420065.
7. Mavlonov N.Sh. Raqamlashtirish muhitida maktabgacha ta‘lim tashkilotlari tarbiyachilarining axborot kompetentligini rivojlantirish. Ped.fan.doktori(PhD) dis.avtoreferat – T.: 2023. 8 b